

DRUŠTVENE VESTI

Naš najvažnejši apostolat

»Prosim vas, ne prezrite najvažnejšega sredstva, katero nam je v boju proti nasprotnikom katoliške misli dano, namreč tiska! Brez njega ste izgubljeni.« Tako je govoril sedanji sveti Oče Pij XI. neki skupini romarjev. — Res, mi katoličani se važnosti dobrega tiska premalo zavedamo. Tisk je velesila, ki usuznjuje duhove in dela javno mnenje. Če hočemo, da bo javno mnenje katoliško, naklonjeno verskemu pokretu, tedaj moramo razširiti naš katoliški tisk v sleherni hiši, v najzadnjo gorsko vas. Nobena hiša bi ne smela biti brez katoliškega lista. Noben zaveden katoliški fant in dekle brez svojega glasila.

Najstarejše mladinsko glasilo »Naš dom« stopa zopet pred Vas, katoliški slovenski fantje! Polnih 26 let že prihaja med slovensko mladino. Ves čas svojega obstoja je bil glasnik katoliške misli, slovenske zavesti, pristne krščanske izobrazbe. Nismo imeli še nobenega mladinskega glasila, ko je začel izhajati »Naš Dom« ter orati ležino na verskem, prosvetnem in narodnem polju med slovensko mladino. — »Naš Dom« je bil tisti, ki je pomagal našim voditeljem sprožiti ogromen plaz narodnega in verskega gibanja, ki je zajel pred 30 leti slovensko mladino ter rodil najlepše sadove. Vsi drugi mladinski listi so nastali pozneje v dobi, ko so bile vrste mladega rodu že godne in močne, kar je bila zasluga našega štajerskega glasila. »Naš Dom« ima za seboj tradicijo, katere se ni treba sramovati, na zasluge za versko in prosvetno obnovo slovenske mladine je lahko ponosen.

»Naš Dom« vabi Tebe slovenski fant pa tudi dekle zopet na naročbo. V po-

polnoma novi, lepi in prikučni obliki bo predvidoma že ob Božiču prišel v roke naročnikov. Tudi vsebinsko se bo popolnoma preuredil, tako da bode v polni meri dosegel svoj cilj, ki ga ima kot glasilo Škofijskega vodstva FKA. S tem, da je postal »Naš Dom« glasilo našega versko-obnovitvenega gibanja v KA, je podana čolžnost, da si »Naš Dom« naroči sleherni katoliški fant v lavantinski škofiji.

Te dni so dobili skoro po vseh župnijah naši zaupniki nabiralne pole za nabiranje novih naročnikov. Ko bodo prišli agitatorji k Vam, ne odrecite, ampak z veseljem črtujte malenkostno naročnino 12 Din. Če ne moreš plačati vsega naenkrat, pa lahko plačaš naročnino v dveh ali celo treh obrokih. To pa bo vsak zmogel. Število naročnikov se mora dvigniti. V lavantinski škofiji je okrog 60—65 tisoč fantov, ali bi ne bilo mogoče med to veliko fantovsko armado nabrati 10 tisoč naročnikov? Ni nemogoče, če gre vsak s podvojeno pridnostjo na delo. Vse mora voditi zavest, da bomo najuspešnejše širili katoliško misel in jo utrjevali, če bomo imeli v vsaki hiši naš list, ki bo mesto nas govoril in branil katoliška načela. Kolikor novih naročnikov bomo pridobili za »Naš Dom«, toliko novih prijateljev bo imelo naše gibanje!

Kako bomo torj naredili? Postavimo si cilj: V vsako faro 100 »Naših Do-

mov«! K temu cilju se skušajmo čim bolj približati. Po tem, v koliko so se v tej ali oni fari približali tej številki, bomo sodili delavnost naših akcijonšev in zaupnikov, pa tudi zavednost naše mladine.

Če kje niste dobili nabiralnih pol, pišite po nje upravi »Našega Doma« v Maribor, Koroška cesta 5. Priglasite se novi zaupniki! Z združenimi močmi na delo za »Naš Dom«! Pokažimo, kaj znamo štajerski fantje!

★

Središče ob Dravi. Narodna prosveta v Središču ob Dravi priredi dne 5. decembra, ob pol 6. uri zvečer, nastop Miklavža, združen z družabnim večerom, pri pogrnjenih mizah. Spored je zelo pester, zato na veselo svidenje na Miklavževu! — Dne 8. decembra, popoldne ob treh, pa vprizori znan misterij »Slehnika«, enega izmed najbolj priljubljenih misterijev naših odrov. Ponovitev istega je dne 16. dec., ob 7. uri zvečer. Vstopna običajna.

Št. Andraž pri Velenju. Vljudno naznanjamo, da se igra »Vaški lepov« zadnjo nedeljo zato ni vršila, ker je pristojna oblast sporazumno z društvenim odborom prirediteljev igre določila na prvo adventno nedeljo dne 2. decembra. Ker se igra dne 2. decembra sigurno vrši, vljudno vabimo vse, da nas obiščete v najobličnejšem številu. Za toploto v dvorani bo za slučaj mrzlega vremena preskrbljeno. Torej na prvo adventno nedeljo na veselo svidenje! — Odbor.

★

Bohova. Preteklo nedeljo je umrla, večkrat previdena s sv. zakramenti, najstarejša posestnica v Bohovi Marija Čiček, roj. Frangeš, doma iz Spodnje Polskave. Bila je v 82. letu. Nad 522 let je gospodinjila na Bohovi, kjer je doživela tudi svojo zlato poroko s še živim enakostarim možem Štefanom. Velike trume znancev od blizu in daleč so jo prišle kropit

in jemati slovo od matere. Tudi pogreba, ki ga je vodil č. g. dekan Sagaj, se je poleg sorodnikov udeležilo lepo število faranov in domačih gasilcev, ki so nosili krasne vence in sopke zadnjih jesenskih rož. Hočki pevci so ji zapeli v slovo dve žalovstvenki »Vigrede« in »Blagor mu«. Njene zadnje besede na smrtni postelji so bile: »Kdor svoje dolžnosti izpolni, lahko spi.« Dobra mamica, počivaj po dolgoletnem delu in trpljenju v blaženem pokoju in miru!

Pljuška gora. Dne 17. t. m. je zažgala zlobna požgalčeva roka klet in prešo spoštova-

možni navesti nobenega stvarnega dokaza za mroža in podobne razlage. Najdba pri Querquevillu je postavila celotno zadevo v drugačno luč. Neverni Tomaži morajo priznati, da obstojajo živali »iz kraljestva bajk«, in kakor marsikatera druga znanstvena stroka bo moralo tudi živaloznanstvo pristati na to, da je beseda »nemogoče« v znanosti in v naravi zelo dvomljive vrednosti.

Istinitost peruanskega zaklada naj dokažejo naslednji zgodovinski podatki:

Za raziskovanje zahodne obali Južne Amerike je bilo važno dejstvo, da je prekoračil španski pustolovec Balboa leta 1513 panamsko zemeljsko ožino v Srednji Ameriki in dosegel Tih Ocean. Med potom je zvedel od prebivalcev o zelo bogati deželi ob morju južno od Paname. To je bila dežela Peru. Podal se je tja z ladjo, a se je moral vrniti. Potem so ga pa umorili. Preteklo je precej let, predno so izpeljali to trije možje, česar Balboa ni mogel. Ti trije so bili: Franc Pizarro, Diego de Almagro in duhovnik Ferdinand de Luque. A tudi tem se je posrečilo šele pri tretjem poskusu, da so osvojili to bogato in izborno organizirano državo.

Peru je bila mogočna in zelo obljubljena drža-

★ Zgodovinski podatki so posneti po Moherjevi knjigi »Proti novim svetovom«.

va, katero so ustanovili Indijanci iz rodu Inka (Inka = gospod, vladar). Začetek je zelo nejasen. Praoče Inkov je bil, kakor so trdili domačini, solnčni bog, ki je poslal po veri tamošnjih Indijancev na zemljo svojega sina ter svojo hčer, da bi jih učila obdelovati zemljo, graditi hiše in opravljati še razna druga potrebna dela. Vera v božansko pokolenje Inkov je bila ohranjena še ob prihodu Špancev. Člani rodu Inka so imeli na splošno mnogo večje pravice, kot drugi državljani. Bili pa so v manjšini.

Najvišji bog Inkov je bil Pačakamah, ohranjevalec sveta. Za njim je prišel bog solnca. Temu je bilo posvečenih več velikih templjev. Eden največjih je bil na otoku jezera Titikaka. V tem templju so bili nakopičeni velikanski zakladi srebrnih in zlatih predmetov, ki so jih nanosili romarji tekom let. Ko so čuli Indijanci o bližnji zlataželjni Špancev, so potopili vse zaklade v jezero. Podobno so storili prebivalci v dolini Orkos blizu mesta Kuzko. Vrgli so v jezero vse dragocenosti, med njimi tudi znano zlato verigo, katero je dal napraviti Vaina Kapah. Pozneje so večkrat poskušali Španci odpeljati iz jezera vodo, da bi našli te potopljene zaklade, a niso nikdar uspeli. In tako so največji zakladi Inkov še danes neodkriti.

Manjših božanstev so poznali Inki mnogo.

lotil leta 1534 vožnje po morju iz St. Malo na Francoskem in je dosegel izliv reke Lorenzo v morje.

Knez - prijatelj žensk.

Največji prijatelj ženskega spola je bil gotovo indijski knez Ghias ud din iz Malve. Živel je pred 500 leti, od 1469 do 1499. Cel čas vladanja je preživel v ženski družbi. V njegovi palači je prebivalo 15 tisoč Indijk. Njegovi ministri, uradniki in svetovalci so bile ženske. Celo njegovi vojniki in častniki so pripadali nežnemu spolu.

Neprimerna razlika.

Na celim svetu je 225 oceanografskih zavodov, ki se pečajo z raziskovanjem morskega dna ter z živali-

nega in uglednega posestnika na Ptujski gori g. Franca Sagadina. Vrli, šele pred dvema mesecema ustanovljeni požarni brambi na Ptujski gori, ki je bila s svojim vnetim in požrtvovalnim predsednikom g. Mesaričem, čeravno ponoči, takoj na licu četrte ure oddaljenega mesta, se je zahvaliti, da je ves spodnji del lesene stavbe s prešo še ostal ter da se je rešilo iz lesenih prostorov prav vse vino, jabolčnica, vsa posoda, sadni mlin in sploh vse, kar je bilo v kleti, v skupni vrednosti nad 12.000 Din. Naši vse hvale in časti vredni gasilci so torej po takem svojo prvo skušnjo prestali z izvrstnim in odličnim uspehom ter so že takoj prvič pokazali, kaj je vredna dobra, agilna požarna bramba, četudi še brez brizgalne. Pristrčna hvala pa gre seveda tudi našim marljivim, neutrudljivim ptujskogorskim gg. orožnikom, ki so v tako lepi slogi s požarno brambo omejili požar, tembolj, ker je bil pogorelec zavarovan le za borih 2000 Din. Novoustanovljeni, podpore potrebni in mladi požarni brambi na Ptujski gori pa iz srca častitamo na tako lepem prvem uspehu ter želimo, da bi se našlo veliko blagodušnih dobrotnikov, ki bi to novo prepotrebno društvo v našem staroslavnem trgu z vso vnemo in močjo podprli ter tako omogočili, da bi si zamogli to prekornostno društvo čimprej nabaviti tudi potrebno brizgalno. Bog pomozil!

Mala Nedelja. Žalostno so zapeli zvonovi v zvoniku farne cerkve, ko je šla po vsej župniji in tudi izven nje prav tužna vest, da starega očanca Mikla ni več med živimi. Umrli je mož, res korenjak od pete do glave, namreč korenjak v pravem krščanskem smislu. Ni ga več med nami dobrega očeta Mikla Jurija, bivšega kmeta iz Drakove; v visoki starosti 78 let se je na poslednjih hripi poslovil iz te solzne doline in sicer malo pred smrtjo previden s tolažili sv. vere. Mož zasluži, da se mu postavi tudi v »Slovenskem gospodarju« skromen spomin, saj mu je bil dolga leta do svoje visoke starosti zvest prijatelj in marljiv bralec. Samo dobre knjige in časopisi so našli prostor v njegovi vzorni krščanski hiši. V svoji družini, kjer sta imela z ženo Lizo devet otrok, je vladala prava vzajemnost in medsebojna ljubezen. Peterini se živčnim otrokom je poleg krščanske vzgoje preskrbel prav lepe domove. Hčer Antonijo je

celo šolal za poštno uradnico in je sedaj soproga uglednega trgovca g. Jakoba Čuček pri Sv. Bolfanku v Slov. goricah. V njegovi hiši so našli sromaki in reveži pravo umevanje in tudi dejansko pomoč. Da je bil pravi vzor kristjan in mož, svedoči, ker je dal predlanskim v spomin 1900letnice Zveličarjeve smrti zgraditi v bližini doma v Drakovcih prav lično kapelico. Poseben častilec je bil Marije Pomočnice in sv. Klementa Hofbauer iz Dunaja, čigar kipa je dal postaviti tudi v kapelico. Dnevno po ure in ure je pokojni premočil v kapeli; poleti sedeč na stopnicah, v hladnem vremenu pa si je dal postaviti stol noter v kapelico. Veliko je blagopokojni Mikl skušal v življenju. Daleč po vsej okolici in Slovenski Štajerski je bil poznan kot pošten in soliden živinotržec in trgovec z vinom; čestokrat je izvažal živino celo v Svico in v druge daljne kraje. Tudi za splošen dobrobit domačega kraja je mnogo dobrega storil. O tem priča vzorno 12letno županovanje; d lgoletno odborništvu občine, raznih organizacij in tudi cerkveno-konkurenčnega odbora. Na lastno spodbudo, zlasti pa večinoma po njegovi pobudi in intervenciji je pri bivšem c. kr. namestništvu v Gradcu dosegel, da se je zgradila tudi pod njegovim vodstvom krasna lepa cesta iz Bučkovec k farni cerkvi Male Nedelje. G. inž. Ljupša mu je v imenu občine zaklical v poslovnem govoru ob odprtem grobu: »Ime Mikl bo z zlatimi črkami zapisano v domači občinski kroniki.« Veselo je bilo v njegovi družbi, saj je bil vedno vedrega značaja, vedno dostopen za šaljivo besedo. Pred dvema letoma je obhajal prav slovesno s se živčeno dobro in skrbno ženo Lizo v krogu vseh svojih otrok in vnukov zlato poroko. Kako je bil vsesplošno priljubljen, je pričal izredno lep pogreb v nedeljo dne 18. novembra. S štirimi konji so peljali mrtvaški voz s krsto pokojnega Jurija k cerkvi k pozni sv. maši. Po sv. opravi pa se je nato razvil velik pogrebni spreved na pokopališče, kakršnih že dolgo ni bilo pri Mali Nedelji. Naj mu ljubi Jezus na prošnjo Marije Pomočnice in sv. Klementa da večno plačilo pri sebi v nebesih! Vsem žalujočim pa naše iskreno sožalje!

Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo dne 18. nov. smo spremili k poslednjemu počitku daleč naokrog spoštovanega posestnika Jožefa Lapija,

Stanovska država — vedno glasnejša zahteva vseh narodov!

Poznaš njen ustroj? Edina slovenska knjiga o tem je: Dr. Aleksič, Stanovska država, stane 12 Din. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

kateremu je dobri Bog, ki je plačnik vseh dobrih del, naklonil lepo starost 82 let. Blagi pokojnik je bil prava kmečka korenina in je samo tri tedne pred odpoklicem v večnost zbolel. Ranjki je bil vseskozi krščansko misleč gospodar, kateremu je bil »Slovenski gospodar« do zadnjega zvesti prijatelj. Kot tak je bil tudi vzoren katoličan, odločen bojevnik za katoliška verska načela ter naravnost vzgleden ter praktičen katoličan, ki ni od rane mladosti do častitljive starosti zanemarjal svojih verskih dolžnosti. Bodi blagemu pokojniku na onem svetu plačilo za vse dobro, kar je storil svojemu bližnjemu, žalujoči se naj tolažijo s tem, da je odšel k Bogu po najlepše plačilo. Naj počiva v miru božjem!

Razkrižje pri Ljutomeru. Bolj poredkoma se oglašamo v »Slovenskem gospodarju«, ker tu pri nas posebnih novic v jesenskih in zimskih časih ni. Storili smo pa zares veliko in že davno zaželeno delo. To jesen smo namreč dogotovili naše novo pokopališče z mrtvašnico vred, ki bo služilo za naše 4 okoliški vasi in bregove kot posmrtni dom. Torej v teh težkih časih se gibljemo in uspevamo kljub oviram, ki so nam jih delali nekaterniki, ki bi se radi dali pokopati na štrigovskem župnijskem pokopališču, katero je od nas oddaljeno 6—7 km. Naša prošnja za ustanovitev filijalnega pokopališča je bila vložena 1. 1930, ter se zahvaljujemo pristojnim upravnim in cerkvenim oblastem, ki so naši prošnji na vse zadnje ustregla in vse ovire kot neutemeljene zavrnili, upoštevajoč vse naše razloge, ki smo jih v naši prošnji podali. To pokopališče bo služilo za pokopavanje mrtvih iz vasi Veščica, Razkrižje, Šafarsko in Gibina ter okolišnih bregov: Globoke, Globočkega brega, Šprinca, Razkrižkega brega, Šafarsčaka in Gibinščaka. — Pozdravljen naš vrli »Slovenski gospodar« za katerega pridno agitiramo po vsej okolici!

sivom in rastlinstvom na dnu morij. V primeri z imenovanimi zavodi za proučevanje morskega dna so le 3 raziskovalnice, katere studirajo puščave ter stepe, njih rastlinstvo in živalstvo. In vendar tvorijo puščave eno četrtino celotne zemeljske površine.

Ogromen rezervoar ali zbirališče za vodo so zgradili ob avstralski reki Collie. Rezervoar je dolg 220 m in so ga ustvarili, da bi v njem zbirali vodo za umetno namakanje južnoavstralske pokrajine od 138 gkm. Celih 320 km dolgi namakalni kanali ali prekopi so že gotovi. Rezervoar bo hranil 34 do 40 milijonov hl vode.

Verovali so, da je človek iz duše in telesa in da je duša neumrljiva. Po smrti začne človek drugo življenje. Dobri pridejo v nebesa, hudobni v pekel. Verovali so tudi v nekako splošno vstajenje. Svojim bogovom so darovali krotke domače živali: ovce, jagnjeta, domače zajce, ptice, a tudi zelenjavo in blago. Niso pa odobrvali človeških žrtev, ki so bile v navadi v Mehiki.

Država je bila razdeljena v štiri pokrajine. Prestolnica je bila Kuzko. Moško prebivalstvo vsakega kraja je bilo razdeljeno v desetnike z desetnikom na čelu. Pet desetnikov je tvorilo višjo enoto, iz katerih so bili sestavljeni oddelki po 100, 500 in 1000 mož. Desetniki so morali svojim podrejenim pomagati v vsaki stiski. Bili pa so tudi javni tožniki (državni pravdniki) za prestopke in pregrehe, katere je zagrešil kdo iz njihove čete. Voditelj vsake čete, ki je zanemarjal svojo dolžnost, je bil hudo kaznovan. Zato so pazili vsi načelniki zelo strogo na dejanje in nehanje podrejenih. Dežela ni poznala lenuhov in potepuhov. Kazni so bile težke. Za najmanjši prestopok je bila določena smrtna kazen.

Državni uradniki so zapisovali natanko vse novorojene in umrle osebe. V Peru je bila celo tajna policija, ki je imela nalogo, skrivaj opazovati izvrševanje zakonov v posameznih pokrajinah in o tem poročati.

V zvezdoznanstvu rod Inkov ni bil kdove kako podkovan. Vedeli so pač, da se dovrši tek solnca v enem letu. Poznali so obe enakonočji, ki so ju obhajali zelo slovesno. Bili so se mrkov solnca in lune. V zdravilstvu so uporabljali puščanje krvi, čistilna sredstva in proti mrzlici kinin. Kar zadeva pesništvo, so poznali burke ter žaloigre, ki so jih uprizarjali na kraljevem dvoru, a tudi pesmi. Delali so posebne viseče mostove, ki so jih obnavljali v rednih presledkih.

Glavno mesto Kuzko je bilo znamenito in lepo. Peruanci so ga imeli v veliki časti. V njem je bilo mnogo templjev in obilo velikih palač. Nekateri sobe v teh palačah so bile 15 m dolge in 7 m široke. V mestu so bile šole, v katerih so razlagali modroslovje, več gostiln za tujce, mnogo vrtov in utrdb. Največja utrdba je bila zgrajena iz velikanskih kamnov. Čudno je, kako so mogli Indijanci, ki niso imeli železnega orodja, lomiti velike skale in jih prevažati po daljavah do Kuzka. Pred to utrdbo je bila velikanska skala, katero so imenovali »trudni kamen«. 20 tisoč Indijancev jo je privleklo na to mesto, da bi jo uporabili pri zgradbi trdnjave. Tam pa se je prekotatila na strmih in zmlela pod sabo 4000 ljudi, dokler ni obležala.

Pokrajine in posamezniki so plačevali kralju davek. Zanimivo je, da Peruanci zla'a, srebra

Kaj smo denarja zabili
in slabih reči nakupili,
ker ni zalegel noben opomin!
Zdaj pa smo se izučili,
po brdkih izkunjah sklenili:
Trgovca naš je:

VALENTIN HLADIN

Celje, Prešernova 14, poleg Mar. cerkve.

Središče. Življenjski jubilej gospe Franciške Robič. V torek dne 27. novembra je praznovala svojo 70letnico gospa Franciška Robič, trgovka v Središču. Dasi skoraj skrita, tiha in skromna, je po svoji dobrasrčnosti znana daleč čez meje središke župnije. Njeno ime je s hvaležnostjo zapisano v srcih naštetih Središčanov in okoličanov. Število onih, onih, ki jim je Robičeva gospa kumovala, bodisi pri krstu ali pri birmi, je veliko, kakor je veliko število tudi tistih, ki so na drugi način bili deležni njene dobrote. Vse prosvetne, verske in narodne organizacije v fari jo štejejo med svoje prve podpornice. Cerkev in revez, to je bilo zmiraj polje njenega udejstvovanja. Rodila se je naša jubilarica dne 27. novembra 1864 v Ormožu, v družini Gesner. Po končanem šolanju je vstopila v službo k pošti in kot taka službovala v Velenju, Gornjemgradu in v Ljutomeru, dokler se ni leta 1890 poročila z uglednim središkim trgovcem g. Maksom Robič. V srečnem zakonu ji je Bog podaril dva sinova, katerih eden, g. Maks je profesor na učiteljski v Ljubljani, drugi, g. Franjo, pa vodi znano trgovino v Središču, kjer z vso pridnostjo pomaga tudi stara gospa. Prva pokonci, zadnja k počitku, je s svojo prirojenjo pridnostjo povsod navzoča, tako v trgovini kot v gospodinjstvu. Vključ vsem težavam, ki jih življenje prinaša in ki tudi njej niso bile prizanešene, je zmiraj vesela in dobre volje. Pač ve, kje je vir tolažbe, in zato hodi tako rada in pogosto v cerkev. Poleg materinske skrbi za družino, kjer deli enako ljubezen med sinove, sinahe in vnuke, pa ji je menda najdražji tisti kotiček na našem pokopališču, kjer sniva večni sen od leta 1926 njen dragi mož. Ni ga menda pogreba v Središču, za katerim bi ne stopala Robičeva gos-

pa in ob tej priliki pokramljala z rožicami, ki pokrivajo gomilo njenega moža. Čestitkam številnih hvaležnih prijateljev in znancev dodajemo z vročo željo: »Naj ji ljubi Bog podeli, da bi naš v zdravju in zadovoljnosti s svojo navzočnostjo osrečevala do skrajnih mej človeškega življenja.« Bog ga živi!

Sv. Jurij ob južni žel. V dne 6., 7. in 8. decembra se bo vršila duhovna obnova za fante in može v farni cerkvi. Ti dnevi naj bodo nekak oddih za telo in posvečeni skrb za dušo. Znan mladina ljub nam bo v svojih govorih pokazal, kje je rešitev iz današnjih zmed in zmot. Vsi dobri fantje in može, pridite v velikem številu!

Sv. Rupert nad Laškim. Nesrečna ponočna ženina: eden v ječo, drugi v grob. V noči 18. novembra sta se sestala pri Sv. Petru na Vrhu dva fanta: eden iz laške župnije, drugi iz lenartske. Kmalu se je začel prepir radi dekleta. Ko so glasna nasprotnika odpravili iz hiše, se je v rokah enega zabliškal nož, par udarcev in drugi fant se je, smrtno ranjen na glavi, zvrnil na tla ter kmalu izdihnil. Njegovo truplo so drugi dan prepeljali v Laško. — V četrtek dne 22. novembra je umrl v Malbrezi posestnik Mihael Privšek, po domače: Slatenšek. Po dolgem trpljenju ga je Bog poklical v boljšo večnost. Naj v miru počiva!

Šmartno ob Paki. Pri nas je bilo veliko pričakovanja v zadnjih tednih. Pričakovalo se je, da bo začela voda teči nazaj proti bregu. Nekdo je bil pri nas, ki je vedel to naprej povedati. Sedaj je prišel čas, da bi se moralo gotovo zgoditi, če je bilo prav napovedano. Ako je imel kdo to upanje, je hudo prevaran. Naj gleda vodo, kakor dolgo hoče in z jezo, kolikor je ima, vodo noče nazaj, naj bi tudi hudo bilo komu. Ko bi jeziki vodo obračali, bi šlo hitro. Veliko moči bi že moral imeti, kdor bi jo hotel samo zaustaviti; za nekaj časa to že gre, za vedno je ne more zadrževati največji jez. Da bi vodo obrnil, takega močnjaka nimamo pri nas. Kam bi z njo in

Tolažba nebeška.

Katoliški molitvenik, zlasti za postarne ljudi, tudi z velikimi črkami, močno vezan z zlato obrezo, stane 32 Din. Dobite ga v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Pri astimi n boleznih srca, prsi in pljuč, škrofulozi in rahitisu, povečanju ščitne žleze in postanku golše je uravnavna delovanja črevesja z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice velike važnosti. Kliniki svetovnega slovesa so opažali pri jetičnih, da v začetku bolezni porajajoče se zapeke ponehavajo s pomočjo »Franz Josefove« vode, ne da bi se pojavile driske, ki se jih vsak bolnik boji. — »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

kaj bi bilo iz nas! Tako pa ni nič hudega in ni to nikomur v žalost kot onemu, ki bi vodo rad obračal. Kakor pravica, ima tudi voda svojo pot, ki gre od zgoraj navzdol.

Pišce. Preskarjeve mame ni več. Pretekli teden smo jih pokopali. — Na prijaznem hribčku, »Knezov hrib« imenovan, se dviga ponosen Preskarjev dom. Ponosno se ozira čez Globoko tja proti Brežicam. Ni velik, a poln sreče in zadovoljstva je bil še pred kratkim. Saj je v njem vladala ljubezen, sloga in zastopstvo. Kje bi našli vzornejšo družino, kakor je bila Preskarjeva? Mož in žena sta vedela, da morata biti en duh v dveh telesih. Toda tudi otroci so se zavedali v polni meri, kaj se pravi: »Spoštuj očeta in mater... Ni bilo slišati slabe besede ali prepira v tej hiši, ni bilo tu slabe knjige, ne slabega časopisa. Bogu pa so dejali vse, kar je božjega. In nebo je rosilo obilen blagoslov na vse. Ali kako so vsi ljubili svojo drago mamo! Saj je to tudi zaslužila, ko je tako skrbela za vse. Ko ni mogla več prenašati vseh boleznih teže dneva, je doma počivala. Kaj počivala? Njene roke so drobile jagodo za jagodo rožnega venca. Zdaj za dobrega, skrbnega moža, zdaj za tega ali onega sina, zdaj za to ali ono hčer, zdaj za vse skupaj... Največ jagod pa je zdrčelo skozi njene prste za Ivana študenta, sedanjega pripravnika za upravno službo na srezkem načelnstvu na Hvaru ob sinjem Jadranu. Ta ji je bil najbolj pri srcu. Kdo ji bo to zameril? Materino srce namreč čuti nevarnost, ki preti otroku v tujem, mrzlem svetu. In njene prošnje niso bile zastoj. Zvest ji je ostal Ivan, zvest veri v Boga Vsemogočnega. In ko so mu sinji valovi morja oznanili, da ne bije več zanj tako drago srce ljube mamice, je prihitel, da potolaži potrtega in žalujočega očeta, brate in sestre ter se poslovi od drage mamice in jo še vidi vsaj mrtvo, ko mu žive ni bilo več mogoče. — 71 jeseni je bilo Preskarjevi mami. Zadnja jih je

in draguljev niso priznavali kot plačilno sredstvo. Z zlatom ni mogel nihče nič kupiti, ker ga je bilo preveč.

Kadar je umrl kralj, so zazidali njegovo sobo, ne da bi kaj premaknili, kajti tak prostor je veljal za svetega.

Lov je bil vobče prepovedan. Love je prirejal samo kralj v velikanskem obsegu ob določenih prilikah. Za gonjače je služilo 30.000 Indijancev.

Peruanci so imeli pisavo na vozle. Imenovali so jo quipu. Na raznobarnih sukanih nitih so delali različne vozle, ki so pomenjali razne predmete in dejanja. S to pisavo so lahko seštevili, odštevali in množili. Imeli so ljudi, ki so se bavili skozi celo življenje samo s sestavljanjem in razreševanjem vozlov. Pisava Inkov na vozle je še danes nerešena skrivnost.

Taka je bila torej dežela, ki je pritegnila nase pozornost španskih pustolovcev.

V začetku 16. stoletja je vladal v Peru kralj Vaina Kapah. Ta je dal izdelati za dan, ko bi dobil njegov sin ime, velikansko zlato verigo, ki je bila dolga 70 čevljev in debela kot zapestje odraslega moža. Radi tega je prejel sin ime Huaskar (= veriga).

Tisto leto po tem dogodku je zbral kralj 40 tisoč vojakov, napadel kraljestvo Quito ter ga

osvojil. Prvorojenka premaganega kralja je privedel domov in jo vzel za ženo. Leto pozneje mu je porodila sina Atahuallpa. Ta se je razvil v teku let v postavnega in pametnega mladeniča. Kralj bi mu bil rad zapustil vso državo, pa ni mogel, ker je bil prvorojenec Huaskar. Sklenil pa je proti običajem svojih prednikov, prepustiti Atahuallpi kraljevino Quito. Sporočil je ta svoj sklep sinu Huaskarju in ta se je vdal takoj.

Vaina Kapah je dal na to zgraditi dve veliki cesti, ki sta peljali skozi vso deželo od severa proti jugu. Ko so gradili zadnjo, so prinesli kralju vest, da so se izkrcali na morskem obrežju tuji ljudje, kakoršnih še ni videl nihče. To je bil Balboa s svojimi ljudmi leta 1515.

Od tega časa se ni podal Vaina Kapah na nobeden osvojevalen pohod več, temveč je samo skrbno in s tesnim srcem gledal na mersko obal. Spomnil se je bil stare prerokbe, ki je napovedovala prihod neznanih mož in ti bodo uničili peruansko državo in njene bogove. Bil je to podoben pojav kot v Mehiki. Domačini so bili radi te napovedi že vnaprej prepričani, da nič ne opravijo, in zato so bili manj odporni. To je zelo važno dejstvo za razumevanje podjarmljenja tako velikih in dobro urejenih držav, kot sta bili Mehika in Peru, s tako neznatnimi močmi.

Pošta ameriškega pred sednika v prvem letu.

V prvem letu je prejel sedanji predsednik Zed. držav v Severni Ameriki 22 tisoč brzojav in 1.620.000 pisem in zavojev.

750 litrov vode z bobn

vsako sekundo preko prepada znanega vodopada Niagara v Združenih državah Severne Amerike.

Čudež po 40 letih

je doživela pred kratkim puščava Kalahari v Južni Afriki. Po preteku 40 let je namreč zopet enkrat deževalo.

Koliko jezikov

govori človeštvo na celem svetu? Ljudje govorijo na celem svetu 3420 različnih jezikov.

pobrala. Ko smo se zbrali ob njihovem odprtem grobu, ne žalujejo samo domači, ampak tudi nebroj revežev, ki jim je njihova dobrotna roka tolikokrat rezala kruh. Vse nas pa tolaži zavest, da že uživajo pri Bogu, ki so ga nekaj dni pred smrtjo sprejeli kot popotnico v svoje srce, večno plačilo za vse trude in razočaranja v tej solzni dolini. Upamo pa, da se nekoč srečno snidemo nad zvezdami. To bodi tudi opora in tolažba obilna za skrušenega moža in otroke. Vi pa, draga Preskarjeva mama, prosite Vsemogočnega za nas vse, da nam bo prizanesel s preizkušnjami! Spavajte sladko na dvoru miru do svidenja!

Pišee. Naš Fricl je začel študirati. Vinček pije in študira. Pravi, da mu vinski duhovi pomagajo do izvirnih misli. In je pogruntal. V Butalah imajo šolo. V Pišecah dve: oziroma eno v Pišecah, drugo v Globokem. V Butalah tudi katehet poučuje verouk, kakor v Pišecah. In sedaj, v Butalah imajo šolskega slugo, ki je zvršil 4 gimnazije in napravil malo maturo. V Pišecah imamo šolskega slugo oziroma dva, a brez male mature. Kolosalno! Toda sedaj se je prijel Fricl za glavo. V Butalah dobi katehet za svoj trud lepo nagrado, večjo ko sluga za pometanje. V Pišecah dobita oba sluga 3000 Din nagrade na leto (šolsko leto namreč), katehet pa v obeh šolah, ki je ena več ko 6 km od cerkve oddaljena in je ena šest, druga petrazredna ter poučuje v vsakem razredu tedensko dve uri verouk, reci in piši 2000 Din.

Cene za Vas:

usnjeni suknjiči po Din 480.—, 580.—, 680.—
kratki suknjiči vatirani po Din 180, 240, 280
ženski plašči po Din 160.—, 190.—, 240.— 280.—
flanels, barhenti, sukno za obleke in plašče
Vam nudi po nizkih cenah in prvov. kvaliteto

KOLBEZEN FRANC,

Celje, manufaktura — konfekcija.

Čudni vzroki požarov.

Preplašeni konj vzrok mestnega požara.

Največji požari so tolikokrat izbruhnili vsled povsem nepredvidenih slučajev. Severnoameriško mesto Ripon je polnoma pogorelo leta 1930. Iskre, ki so letele izpod kopit preplašenega konja, so zanetile slučajno pretrgano napeljava za pretakanje surovega olja. Najbolj

Sveti Miklavž!

Če hočeš zmagati krizo in z malim denarjem veliko nakupiti, tedaj napolni letos svoj koš v — prodajalnah Tiskarne sv. Cirila! Samo na nekatere reči Te spominjamo:

V prodajalnah Tiskarne sv. Cirila dobiš: 3 lepopisane svinčnike za 1 Din. Zopet druge izborne svinčnike po 50 par, zopet druge barvne 12 komadov v lepi škatulji za 5 Din, oziroma velikih za 10 Din. — Na isti način znižane so tudi cene ostalim šolskim potrebščinam. Najcenejša učna knjiga za prvi razred je naša: Majcenova prva čitanka, stane le 5 Din. Ustregel boš malim in velikim, ako boš prinesel to, kar tvoji otroci potrebujejo!

Marsikomu pa imaš namen napraviti posebno veselje, zato kupi lepo povest! Male knjižice so s slikami, pa stanejo le po 2 Din vsaka povest. Pridni deklici si morda že med letom namenil v slikovitih barvah tiskano povest »Ruska pravljica«, ki stane 12 Din. Dečku, ki se je dobro učil, se že zagotovil povesti Karl Maya, navihancu si pa na šibo privezal šaljivo povest Don Kišota.

Tudi na odrasle ne pozabi! Lepe pisemske mape že 3 Din dalje, kasete, albume, slike (nova zaloga izredno znižane cene), knjige, vse, kar ima trajno vrednost, se ne poje danes, jutri pa pozabi, take reči nakupi letos!

Sveti Miklavž! Dovolj že ljudje tarnamo, ti pa bodi optimist, ti pa nam napravi zopet veselje, bodi darežljiv in vsega, kar potrebuješ, si naloži v

prodajalnah Tiskarne sv. Cirila v Mariboru

Koroška cesta 5 — Aleksandrova cesta 6 — Kralja Petra trg 4. —

V Ptuj pa: Slovenski trg 7.

izvežbana in najboljše opremljena gasilska četa bi bila v očigled temu požaru brez vsake pomoči.

Drug zgorajnemu podoben požar je nastal v municijski tvornici v Aubor na Francoskem. V tovarni zaposlena ženska je imela z žreblji podkovane čevlje. Iskra izpod čevlja je zanetila kup smodnika in eksplozija smodnika je pognala v zrak še skladišče za dinamit. V tem zadnjem slučaju ni smel nikdo v fabriko, da bi bil gasil.

Usodepolna vžigalica.

Pred kratkem se je zgodil drug požarni slučaj z vžigalico, ki je povzročil 60 milijonov Din škode. Kadilec v Čikagi si je hotel prižgati v bližini plinske cevi

cigareto. Plamen šibice je pognal v eksplozijo cev za plin, ki je imela slučajno luknjico, skozi katero je uhajal plin Strahovita, na ta malenkosten način na stala eksplozija celotne plinske naprave je pognala iz ležišč ljudi, bližnji avtomobili so sfrčali v zrak, hiše v obsegu ene kvadratne milje so se porušile, dimniki so se prevrnili, po ulicah so se odprli prepadi in na bogznaj koliko mestih so izbruhnili požari. Viljem Slakovich, ki je prižgal šibico in povzročil nehotno prvo eksplozijo, je oblečal samo nezavesten brez vsake posebne poškodbe.

Širite „Slov. gospodarja!“

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskovine v latinici in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Koroška c. 5

Cekov. račun št. 10.602

Telefon interurb. št. 2113

Kralj Vaina Kapah je umrl kmalu. Njegova sinova Huaskar in Atahuallpa sta vladala složno pet let. Potem se je domislil Huaskar, da je morda ravnal napačno, ko se je vdal očetovi prošnji in je prepustil bratu kraljestvo Quito, ki je pripadalo po vsej pravici njemu. Zahteval je od brata, naj prizna njegovo nadoblast, ker je ta tudi storil na hinavski način. Nato je povabil Huaskar Atahuallpa k sebi v glavno mesto. Atahuallpa je sprejel vabilo, a je dejal, da bo pripeljal s seboj veliko zastopstvo iz vsake svojih pokrajin, da bo slavnost večja. Huaskar se temu ni protivil.

Atahuallpa je dal ukaz vsem za orožje sposobnim moškim svoje države, naj se podajo z vsem svojim okrasjem in odlikovanjem v Kuzko, da se tam poklonijo kralju Huaskarju. Skrivaj je zapovedal, naj vzamejo prikrito s seboj orožje. Odpravilo se je na pot 30.000 moških.

Huaskarjevi poveljniki in uradniki so opazili, da je Atahuallpovih ljudi več, kot bi jih bilo treba. Sporočili so to kralju, ki je tudi zbral vojsko. V bitki, ki se je vršila kmalu nato, je bil Huaskar premagan ter ujet. Atahuallpa je pustil pomoriti vse kraljeve sorodnike. Misli je, da je sedaj zagotovljen obstoj njegovi državi. To bi tudi bilo, da niso prišli Španci.

Pohod nad Peru so pripravili Pizarro, de

Almagro in de Luque. Zadnji je bil duhovnik in je kmalu umrl. Pizarro je bil doma iz kraja Truxillo na Španskem, kjer se je rodil okrog l. 1471. Vzgoje ni imel nobene. Pasel je doma svinje. Kmalu je ušel z doma ter se klatil po svetu. Leta 1510 je bil na otoku Haiti. Udeležil se je vseh večjih osvojevalnih pohodov v Srednjo ter Južno Ameriko. Izobražen ni bil, saj ni znal niti čitati in ne pisati. Pač pa je bil zelo izurjen bojevnik. Tudi de Almagro je bil nizkega rodu in prav tako neizobražen kot Pizarro. Obema pa je bilo lastno svojstvo takratnih ljudi, namreč krutost ter brezobzirnost. De Luque je bil le svetovalec, posredovalec in se je držal v ozadju.

Prvi poskus je povsem ponesrečil. Leta 1526 so se podali ponovno na pot. Pizarro je odjadril iz Paname proti jugu z eno ladjo in 114 možmi. Uspeha ni bilo, ker je bil letni čas zelo deževen, in obala, kjer so se ustavili, močvirnata. Izkrčane Špance so napadli domačini in so jih mnogo pobili. Pizarro je odplul dalje. Kmalu za njim je prijadral na isto obrežje de Almagro, ki se je tudi moral bojevati. Ne dolgo za tem sta se sestala Pizarro in de Almagro. De Almagro se je vrnil dvakrat v Panamo po nove čete. Med tem je silila večina Pizarrovih vojakov domov. Pizarro jih je odpustil. Ostala mu je prav neznatna četa.

Dalje sledi.